

D.08.01.01 KRAWĘŻNIKI BETONOWE.**1. WSTĘP****1.1. Przedmiot SST**

Przedmiotem niniejszej szczegółowej specyfikacji technicznej (SST) są wymagania dotyczące wykonania i odbioru robót związanych z wykonaniem krawężników betonowych w ramach:

Przebudowy drogi gminnej o nr 108213B w miejscowości Chojewo od km 0+000 do km 0+935.

1.1. Przedmiot specyfikacji.

Przedmiotem niniejszej specyfikacji są wymagania dotyczące wykonania i odbioru robót związanych z wykonaniem krawężników betonowych, które zostaną wykonane w ramach przebudowy drogi gminnej o nr 108213B w miejscowości Chojewo od km 0+000 do km0+935

1.2. Zakres stosowania specyfikacji.

Specyfikacja jest stosowana jako dokument przetargowy i kontraktowy przy zleceniu i realizacji robót wymienionych w pkt. 1.1.

1.3. Zakres robót objętych specyfikacją.

Ustalenia zawarte w niniejszej specyfikacji dotyczą robót związanych z ustawieniem krawężników betonowych 20×30 cm na ławie betonowej z oporem na podsypce cementowo-piaskowej. Dokładna lokalizacja wg dokumentacji projektowej.

1.4. Określenia podstawowe.

Określenia podane w specyfikacji są zgodne z odpowiednimi normami podanymi w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”, pkt.1.4.

1.4.1. Krawężnik betonowy – prefabrykat betonowy, przeznaczony do oddzielania powierzchni znajdujących się na tym samym poziomie lub na różnych poziomach, stosowany:

- w celu ograniczania albo wyznaczania granicy rzeczywistej lub wizualnej,
- jako kanały odpływowe, oddzielenie lub w połączeniu z innymi krawężnikami,
- jako oddzielenie pomiędzy powierzchniami poddanymi różnym rodzajom ruchu drogowego

1.4.2. Ława - warstwa nośna służąca do umocnienia krawężnika oraz przenosząca obciążenie krawężnika na grunt.

1.4.3. Podsypka - warstwa wyrównawcza ułożona bezpośrednio na podłożu ziemnym lub ławie.

Pozostałe określenia są zgodne z obowiązującymi, odpowiednimi polskimi normami i definicjami podanymi w Specyfikacji D.00.00.00. „Wymagania ogólne”

1.5. Ogólne wymagania dotyczące robót.

Ogólne wymagania dotyczące robót podano w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

Wykonawca robót jest odpowiedzialny za jakość ich wykonania oraz za zgodność z dokumentacją techniczną, specyfikacją i poleceniami Inspektora Nadzoru.

2. MATERIAŁY.**2.1. Wymagania ogólne dotyczące materiałów.**

Ogólne wymagania dotyczące materiałów podano w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

2.2. Materiały do wykonania krawężników.

Materiałami stosowanymi przy ustawianiu krawężników zgodnie z zasadami niniejszej specyfikacji są:

2.3. Krawężniki betonowe.

Krawężniki betonowe prostokątne ścięte typu ulicznego (U) o wymiarach 20x30x100cm powinny odpowiadać wymaganiom normy PN-EN1340[1]. Nasiąkliwość wg PN-EN 1340 [1] nie powinna być większa niż 6%. Odporność na zamrażanie/odmrażanie z udziałem soli odładzających zgodnie z PN-EN 1340 [1] $\leq 1,0 \text{ kg/m}^2$ przy czym żaden pojedynczy wynik nie powinien być większy od $1,5 \text{ kg/m}^2$. Wartość charakterystycznej wytrzymałości na zginanie zgodnie z PN-EN 1340 [1] nie powinna być mniejsza od 5,0MPa. Ścieralność na szerokiej tarczy ściernej wg PN-EN 1340 [1] nie powinna przekraczać 20mm/przy badaniu wykonywanym zgodnie z metodą z załącznika G/ lub 18000mm³/5000mm²/przy badaniu wykonywanym zgodnie z metodą alternatywną na tarczy Bohmego opisaną w załączniku H/.

2.3.1. Dopuszczalne odchyłki wymiarów krawężników.

Dopuszczalne odchyłki wymiarów krawężników betonowych, zgodnie z PN-EN 1340 [1] powinny wynosić:

długość: $\pm 1\%$ z dokładnością do milimetra, nie mniej niż 4mm i nie więcej niż 10mm.

inne wymiary z wyjątkiem promienia:

dla powierzchni: $\pm 3\%$ z dokładnością do milimetra, nie mniej niż 3 mm i nie więcej niż 5mm.

dla innych części: $\pm 5\%$ z dokładnością do milimetra, nie mniej niż 3 mm i nie więcej niż 10mm.

Różnica pomiędzy wynikami pomiarów tego samego wymiaru krawężnika nie powinna przekraczać 5mm.

Dla powierzchni określonych jako płaskie i dla krawędzi określonych jako proste dopuszczalne odchyłki od płaskości i prostoliniowości podano w tablicy 1.

Tablica 1 Dopuszczalne odchyłki płaskości i prostoliniowości.

Długość pomiarowa mm	Dopuszczalne odchyłki płaskości i prostoliniowości mm
300	±1,5
400	±2,0
500	±2,5
800	±4,0

2.3.2. Wymagania normy PN-EN 1340 [1] w zakresie aspektów wizualnych:**2.3.2.1. Wygląd**

Powierzchnia krawężników oceniana zgodnie z załącznikiem J nie powinna wykazywać wad, takich jak rysy lub odpryski. W krawężnikach dwuwarstwowych ocenianych zgodnie z załącznikiem J, nie dopuszcza się występowania rozwarstwienia.

UWAGA: Ewentualne wykwyty nie mają szkodliwego wpływu na właściwości użytkowe krawężników i nie są uważane za istotne.

2.3.2.2. Tekstura.

Jeżeli krawężniki produkowane są z powierzchnią o specjalnej teksturze, to taka tekstura powinna być określona przez producenta. Zgodność elementów ocenianych zgodnie z załącznikiem J, powinna być ustalona przez porównanie z próbkami dostarczonymi przez producenta i zatwierdzonymi przez odbiorcę.

UWAGA: Różnice w jednolitości tekstury krawężników, które mogą być spowodowane nieuniknionymi zmianami właściwości surowców i warunków twardnienia, nie są uważane za istotne.

2.3.2.3. Zabarwienie.

W zależności od decyzji producenta, barwiona może być warstwa ścieralna lub cały element. Jeśli nie ma znaczących różnic w zabarwieniu, zgodność elementów ocenianych wg załącznika J, powinna być ustalona przez porównanie z próbkami dostarczonymi przez producenta i zatwierdzonymi przez odbiorcę.

UWAGA: Różnice w jednolitości zabarwienia krawężników, które mogą być spowodowane nieuniknionymi zmianami właściwości surowców i warunków twardnienia, nie są uważane za istotne.

2.3.3. Składowanie.

Krawężniki betonowe powinny być składowane w pozycji wbudowania na otwartej przestrzeni, na podłożu wyrównanym i odwodnionym z zastosowaniem podkładek ułożonych w pionie jedna nad drugą. Wymiary przekroju poprzecznego podkładek i przekładek nie powinny być mniejsze niż grubość 2,5cm, szerokość 5cm, a długość przekładek powinna być minimum 5 cm większa niż szerokość krawężnika.

2.4. Materiały na podsypkę i wypełnienie szczelin pomiędzy ściankami.

Należy stosować mieszankę cementowo-piaskową:

- 1:4 dla podsypki z cementu portlandzkiego klasy 32,5 PN-EN197-1 i z piasku naturalnego spełniającego wymagania PN-EN 13139,

- 1:2 dla wypełnienia szczelin z cementu portlandzkiego klasy 32,5 N PN-EN 197-1 i z piasku wg PN-EN13139.

Składowanie i okres przechowywania cementu powinno być zgodna z BN-88/6731-08.

2.5. Materiały do posadowienia krawężników.

Krawężniki powinny być posadowione na ławie z oporem wykonanej z betonu klasy B-15 według PN-EN 206-1:2003 . Do wykonania betonu należy użyć:

- cementu portlandzkiego marki 32,5 wg PN-EN 197-1:2002,

- kruszywa spełniającego wymagania normy PN- EN 12620 :2004;

- wody wg PN-EN 1008:2004,

- można użyć dodatków lub domieszek według zasad wymienionych w PN-EN 206-1:2003 i posiadających aprobatę techniczną IBD i M.

2.6. Materiały do wypełnienia szczelin dylatacyjnych.

Asfaltowa masa zalewowa, do wypełnienia szczelin dylatacyjnych na gorąco, powinna odpowiadać wymaganiom PN-B-24005:1997 lub aprobaty technicznej.

2.6. Materiały do uzupełnienia usuniętej nawierzchni asfaltowej.

Materiały zgodnie z SST D.05.03.05

3. SPRZĘT.**3.1. Ogólne wymagania dotyczące sprzętu.**

Ogólne wymagania dotyczące sprzętu podano w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

3.2. Sprzęt do wytwarzania betonu na ławy.

Roboty można wykonywać ręcznie przy pomocy drobnego sprzętu z zastosowaniem:

- betoniarek do wytwarzania betonu i zapraw oraz przygotowanie podsypki cementowo-piaskowej,
- wibratorów płytowych, ubijaków ręcznych lub mechanicznych.

4. TRANSPORT.

4.1. Wymagania ogólne dotyczące transportu.

Wymagania ogólne dotyczące transportu podano w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

4.2. Transport materiałów.

Krawężniki mogą być przewożone dowolnymi środkami transportu po osiągnięciu wytrzymałości min.0,7 średniej wytrzymałości badanej serii próbek. Krawężniki na środkach transportowych należy układać w pozycji pionowej z nachyleniem w kierunku jazdy. Powinny one być zabezpieczone przed przemieszczaniem się i uszkodzeniem w czasie transportu, górna warstwa nie powinna wystawać poza ściany środka transportu więcej niż 1/3 wysokości tej warstwy.

Beton o konsystencji wilgotnej może być transportowany samochodami wywrotkami z wytwórni z zapewnieniem utrzymania właściwej konsystencji

Transport cementu powinien odbywać się w warunkach zgodnych z BN-88/6731-08.

Transport kruszywa powinien odbywać się w warunkach zabezpieczających je przed zanieczyszczeniem i zmieszaniem z innymi asortymentami kruszywa lub jego frakcjami.

Pozostałe materiały wg Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne.”

5. WYKONANIE ROBÓT.

5.1. Ogólne zasady wykonywania robót.

Ogólne zasady wykonywania robót podano w Specyfikacji D.00.00.00. „Wymagania ogólne”.

Wykonawca przedstawi Inspektorowi Nadzoru do akceptacji projekt organizacji i harmonogram robót, uwzględniając warunki w jakich będą wykonywane roboty związane z ustawieniem krawężników.

5.2. Przygotowanie podłoża.

Przed przygotowaniem podłoża należy obciąć i usunąć zniszczoną krawędź istniejącej nawierzchni asfaltowej. Koryto pod ławę należy wykonać o wymiarach umożliwiających ustawienie szalunku. Dno wykonanego wykopu powinno być wyrównane, z odpowiednim spadkiem podłużnym zgodnym z dokumentacją projektową i zagęszczone do wskaźnika zagęszczenia minimum 0,97.

5.3. Wykonanie ławy betonowej i ustawienie krawężnika.

W wykonywanym wykopie pod ławę betonową i krawężnik należy, zgodnie z rzędnymi wysokościowymi i wymiarami w planie na podstawie dokumentacji projektowej, ustawić szalunki z desek grubości 25-32 mm, dla wykonania w nich ławy. Betonowanie ław należy wykonywać zgodnie z wymaganiami normy PN-B-06251. Układaną mieszankę betonową zagęszczać wibratorami płytowymi, ubijakami ręcznymi lub mechanicznymi. Dylatacje powinny być wykonywane co 40 m i wypełnione masą zalewową wg pkt.2.6.

Na wykonanej ławie betonowej należy wykonać podsypkę cementowo-piaskową grub. 5 cm i przy sznurach ustawić krawężniki betonowe do wymaganych rzędnych wysokościowych. Na łukach można ustawiać krawężniki łukowe lub krótkie, odpowiednio ucięte.

Podsypka cementowo-piaskowa powinna mieć wytrzymałość po 7 dniach nie mniejszą niż 10MPa, po 28 dniach nie mniejszą niż 14MPa.

Po ustawieniu krawężników założyć szalunki z desek i wykonać opór z betonu B-15. Wysokość oporu powinna wynosić 10 cm.

5.4. Wypełnienie spoin.

Spoiny krawężników nie powinny być większa od 1 cm. Spoiny krawężników należy wypełnić zaprawą cementowo-piaskową, przygotowaną w stosunku 1:2. Spoiny przed wypełnieniem należy oczyścić i zmyć wodą.

5.4. Uzupelnianie nawierzchni asfaltowej.

Po obcięciu i usunięciu zniszczonej krawędzi istniejącej nawierzchni asfaltowej oraz ustawieniu krawężników, należy wbudować warstwę wiążącą (od krawędzi istniejącej nawierzchni do krawężnika) o średniej szerokości 0,5 metra po obu stronach jezdni na odcinku ustawionych krawężników.

6. KONTROLA JAKOŚCI ROBÓT.

6.1. Zasady ogólne kontroli jakości robót.

Ogólne zasady kontroli jakości robót podano w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

6.2. Kontrola przed przystąpieniem do robót.

Przed przystąpieniem do robót Wykonawca powinien uzyskać od dostawców materiałów deklaracje zgodności (aprobaty techniczne) oraz wykonać badania materiałów przeznaczonych do wykonania robót i przedstawić ich wyniki Inspektorowi Nadzoru w celu akceptacji materiałów, zgodnie z wymaganiami podanymi w pkt.2 niniejszej specyfikacji.

6.3. Kontrola w czasie wykonywania robót.

W czasie wykonywania robót Wykonawca powinien prowadzić doraźne kontrole wszystkich asortymentów, składających się na ogólny element. Kontrola powinna obejmować zgodność wykonywanych robót z dokumentacją projektową, ustaleniami zawartymi w pkt.5 n/n specyfikacji oraz w zakresie badań i tolerancji wykonania robót podanych w pkt.6.4. Częstotliwość kontroli powinna być uzależniona od potrzeb gwarantujących wykonanie robót zgodne z wymaganiami, nie rzadziej jednak niż przed upływem każdego dnia roboczego.

6.4. Kontrola po wykonaniu robót.**6.4.1. Sprawdzenie ław fundamentowych.****6.4.1.1. Sprawdzenie wytrzymałości gwarantowanej betonu ławy.**

Badanie wytrzymałości betonu na ściskanie próbek normowych, tj. sześciennych o wymiarze boku 150mm należy wykonać zgodnie z PN-EN 206-1 [9].

6.4.1.2. Sprawdzenie profilu podłużnego górnej powierzchni ław z dokumentacją projektową.

Profil podłużny górnej powierzchni ławy powinien być zgodny z projektowaną niweletą. Dopuszczalne odchylenia mogą wynosić ± 1 cm na każde 100m ławy. Sprawdzenie rzędnych niwelety należy wykonać za pomocą niwelatora.

6.4.1.3. Sprawdzenie wymiarów ław z dokumentacją projektową.

Wymiary ław należy sprawdzić w dwóch dowolnie wybranych punktach na każde 100m ławy.

Tolerancje wymiarów wynoszą:

- dla wysokości $\pm 10\%$ wysokości projektowanej,
- dla szerokości ławy $\pm 20\%$ szerokości projektowanej.

6.4.1.4. Sprawdzenie równości górnej powierzchni ławy.

Równość górnej powierzchni ławy należy sprawdzać przez położenie w dwóch punktach, na każde 100m ławy, czterometrowej łąty. Prześwit pomiędzy górną powierzchnią ławy i przyłożoną łątą nie może przekraczać 1cm.

6.4.1.5. Sprawdzenie odchylenia linii ławy od projektowanego kierunku.

Dopuszczalne odchylenie linii ławy od projektowanego kierunku nie może przekraczać ± 2 cm na 100m wykonanej ławy.

6.4.2. Sprawdzenie ustawienia krawężników.**6.4.2.1. Dopuszczalne odchylenie linii krawężnika w pionie.**

Dopuszczalne odchylenie linii krawężnika w pionie od linii projektowanej może wynosić ± 1 cm na każde 100m ustawienia krawężnika.

6.4.2.2. Dopuszczalne odchylenie niwelety krawężników.

Dopuszczalne odchylenie niwelety górnej płaszczyzny krawężnika od niwelety projektowanej może wynosić ± 1 cm na każde 100m badanego niwelacją ciągu krawężnika.

6.4.2.3. Równość górnej powierzchni krawężników.

Równość górnej powierzchni krawężników należy sprawdzać przez przyłożenie w dwóch punktach na każde 100m krawężnika, 3 metrowej łąty. Prześwit pomiędzy górną powierzchnią krawężnika i przyłożoną łątą nie może przekraczać 1cm.

6.4.2.4. Dokładność wypełnienia spoin.

Dokładność wypełnienia spoin należy badać na każde 10 metrów ustawionego krawężnika. Spoiny muszą być wypełnione całkowicie na pełną głębokość.

7. OBMIAR ROBÓT.**7.1. Ogólne zasady obmiaru robót .**

Ogólne zasady obmiaru robót podano w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

7.2. Jednostka obmiarowa.

Jednostką obmiarową jest 1metr (m) ustawionego krawężnika betonowego.

8. ODBIÓR ROBÓT.**8.1. Ogólne zasady odbioru robót.**

Ogólne zasady odbioru robót podano w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

Do odbioru Wykonawca przedstawi wszystkie zaświadczenia o jakości materiałów, wyników pomiarów i badań z bieżącej kontroli materiałów i robót.

8.2. Rodzaje odbiorów.

Roboty objęte niniejszą specyfikacją podlegają następującym odbiorom:

- a) odbiór robót zanikających lub ulegających zakryciu (ława betonowa, podsypka),
- b) odbiór ostateczny (wszystkie elementy robót objętych n/n specyfikacją),
- c) odbiór pogwarancyjny,

zgodnie z zasadami podanymi w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

9. PODSTAWA PŁATNOŚCI.

9.1. Ogólne ustalenia dotyczące podstawy płatności.

Ogólne ustalenia dotyczące podstawy płatności podano w Specyfikacji D.00.00.00 „Wymagania ogólne”.

9.2. Cena jednostki obmiarowej.

Płatność za 1m krawężnika należy przyjmować zgodnie z obmiarem i oceną jakości wykonanych robót na podstawie wyników pomiarów i badań laboratoryjnych.

Cena wykonania robót obejmuje:

- oznakowanie i zabezpieczenie terenu robót,
- prace pomiarowe i roboty przygotowawcze,
- dostarczenie na miejsce wbudowania materiałów podstawowych i pomocniczych,
- wykonanie szalunku ławy fundamentowej,
- dostarczenie i wbudowanie mieszanki betonowej,
- dostarczenie i wbudowanie mieszanki mineralno-asfaltowej,
- przygotowanie i rozścielenie podsypki cementowo-piaskowej,
- ustawienie krawężników,
- przygotowanie zaprawy cementowej i wypełnienie nią spoin,
- zasypianie zewnętrznej ściany krawężnika gruntem i ubicie,
- przeprowadzenie niezbędnych pomiarów i badań laboratoryjnych.

Zgodnie z dokumentacją projektową, roboty związane z ustawieniem krawężników obejmuje:

- ustawienie krawężników betonowych	1808 m
- uzupełnienie warstwy wiążącej pomiędzy krawężnikiem a obciętą krawędzią	904 m²

10. PRZEPISY ZWIĄZANE.

10.1. Normy.

1.	PN-EN 1340	Krawężniki betonowe. Wymagania i metody badań.
2.	PN-EN 45014	Ogólne kryteria dotyczące deklaracji zgodności wydawanej przez dostawców.
3.	PN-S 02205	Drogi samochodowe. Roboty ziemne. Wymagania i badania.
4.	PN-EN 197-1:2002	Cement – Część 1: Skład, wymagania i kryteria zgodności dotyczące cementów powszechnego użytku.
5.	BN-88/B-6731-08	Cement. Transport i przechowywanie.
6.	PN-EN 13139:2003	Kruszywa do zaprawy
7.	PN-EN 1008:2004	Woda do betonu. Specyfikacja pobierania próbek, badanie i ocena przydatności wody zarobowej do betonu, w tym wody odzyskanej z procesów produkcji betonu.
8.	PN-B-24005	Asfaltowa masa zalewowa.
9.	PN-EN 206-1:2003	Beton – Część 1: Wymagania, właściwości, produkcja i zgodność.
10.	PN-EN 12620:2004	Kruszywa do betonu.
11.	PN-B-06251	Roboty betonowe i żelbetowe.